

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2025:10

Bestämmelser om vigningstjänsten

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2025:101 med förslag till kyrkoordningsändringar som gäller vissa bestämmelser om vigningstjänsten.

Läronämnden menar bland annat att nuvarande formuleringar i kyrkoordningen inte är utbytbara på det sätt motionären föreslår och mot bakgrund av läronämndens yttrande föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2025:101, punkt 1,
2. avslå motion 2025:101, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2025:101 av Peter Lundborg, Bestämmelser om vigningstjänsten

Kyrkomötet beslutar att

1. anta motionens förslag till ändringar i kyrkoordningen,
2. ändringarna träder i kraft den 1 januari 2026.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

30 kap.

5 §

En biskop får förklaras obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst, om biskopen

1. har brutit de löften som han eller hon har givit vid vigningen,
2. har brutit sin tystnadsplikt i fråga om sådant som han eller hon har fått veta under bikt eller enskild själavård,
3. på grund av sjukdom eller av annan liknande anledning har förlorat förmågan att rätt utöva vigningstjänsten, eller
4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat *det anseende en biskop bör ha.*

4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat *kyrkans anseende.*

31 kap.

12 §

Domkapitlet får förklara en präst obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst, besluta om provotid för fortsatt behörighet eller tilldela prästen skriftlig erinran, om prästen

1. har brutit de löften som han eller hon har givit vid vigningen,
2. har brutit sin tystnadsplikt i fråga om sådant som han eller hon har fått veta under bikt eller enskild själavård,
3. på grund av sjukdom eller av annan liknande anledning har förlorat förmågan att rätt utöva vigningstjänsten, eller
4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat *det anseende en präst bör ha*.

Om domkapitlet beslutar om provotid ska den pågå tre år. Om prästen under provotiden på nytt visar sig olämplig för sitt uppdrag ska han eller hon förklaras obehörig.

32 kap.

12 §

Domkapitlet får förklara en diakon obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst, besluta om provotid för fortsatt behörighet eller tilldela diakonen skriftlig erinran, om diakonen

1. har brutit de löften som han eller hon har givit vid vigningen,
2. har brutit sin tystnadsplikt i fråga om sådant som han eller hon har fått veta under bikt eller enskild själavård,
3. på grund av sjukdom eller av annan liknande anledning har förlorat förmågan att rätt utöva vigningstjänsten, eller
4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat *det anseende en diakon bör ha*.

Om domkapitlet beslutar om provotid ska den pågå tre år. Om diakonen under provotiden på nytt visar sig olämplig för sitt uppdrag ska han eller hon förklaras obehörig.

Yttrande från läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2025:101 i Ln 2025:11y, *bilaga 1*.

Yttrande från kyrkorättsnämnden

Kyrkorättsnämnden har yttrat sig över motion 2025:101 i Kn 2025:31y, *bilaga 2*.

Bakgrund

I kyrkoordningens sjunde avdelning om kyrkliga uppdrag och befattningar finns ett kapitel vardera som gäller biskop, präst och diakon. För präster och diakoner är flertalet bestämmelser i det närmaste identiska, och även bestämmelserna om biskopen återfinns i stor utsträckning i det som gäller präster och diakoner.

Den formulering om vigningstjänsten som motionen föreslår ska ändras är likalydande i respektive kapitel om biskop, präst och diakon: i 30 kap. 5 § 4 punkten, 31 kap 12 § 4 punkten respektive 32 kap. 12 § 4 punkten. Den anger att när biskopen/prästen/diakonen genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat det anseende en biskop/präst/diakon bör ha, kan det föranleda påföljd.

De uppräknade paragrafernas inledande meningar skiljer sig däremot åt på så sätt att det anges att en biskop får förklaras obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst medan det finns tre möjliga påföljder för en präst eller diakon: domkapitlet får förklara en präst eller diakon obehörig, besluta om provotid eller tilldela skriftlig erinran.

Den aktuella formuleringen i respektive bestämmelses fjärde punkt har funnits i kyrkoordningen sedan dess tillkomst 2000. Formuleringen kvarstod oförändrad när 2003 års kyrkomöte beslutade att, förutom obehörighet, lägga till provotid och skriftlig erinran som möjliga påföljder för präster och diakoner. I samband med detta gjordes dock en ändring i bestämmelsernas inledande kriterier för att pröva frågor om obehörighet. Tidigare angavs att en biskop/präst/diakon fick förklaras obehörig om biskopen/prästen/diakonen hade "visat sig uppenbart olämplig för sitt uppdrag" och därefter kom de fyra punkterna om vad som visar på sådan uppenbar olämplighet. Skrivningarna "visat sig uppenbart olämplig för sitt uppdrag" och "Sådan uppenbar olämplighet finns/föreligger om" togs bort genom kyrkomötesbeslutet 2003 men uppräknningen lämnades kvar oförändrad. I förarbetena angavs att uppräknningen dock handlar om sådana förhållanden som visar på olämplighet, och såvitt gäller präster och diakoner blir valet av åtgärd beroende av graden av olämplighet. Det angavs också att bestämmelserna medför att en biskop kan förklaras obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst även i en sådan situation där det skulle föreskrivas provotid för en präst eller diakon. (KSkr 2003:7 s. 58–59)

I Biskopsbrevet Kallad till diakon och präst i Svenska kyrkan (2014), skriver biskoparna följande under rubriken Fjärde vigningslöftet: Trovärdighet.

Vill ni leva så bland människor, att ni blir vittnen om Guds kärlek och om försoningens hemlighet?

Kyrkans uppdrag är att förkunna evangelium i såväl ord som handling. Det fjärde vigningslöftet fokuserar livshållningens vittnesbörd. Det bekräftar att gärningarna i sig vittnar. Prästen och diakonen ska återspegla Guds kärlek och ge försoningen vidare till andra och ska därför leva så att kyrkans trovärdighet inte ifrågasätts. [...]

Kyrkans förväntan på alla vigda tjänare är att orden, handlingarna och livshållningen ska tala samma språk. Deras privatliv är endast i begränsad mening ett privat liv. Kyrkans anseende får inte skadas och hennes trovärdighet inte komprometteras. Det gäller i förhållande till såväl skrivna som oskrivna lagar. Prästens och diakonens privatliv och tjänst hör alltså samman. De ska möta människor på ett sätt som väcker förtroende såväl för dem själva som för kyrkan. [...]

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2025:101.

Utskottet ansluter sig till läronämndens yttrande där det framhålls att varje biskop, präst och diakon bär ett personligt ansvar att leva och verka i enlighet med de vid vigningen avgivna löften. Domkapitlets prövning sker i förhållande till dessa löften och avser den enskildas förtroendeställning. Denna prövning avser således inte kyrkans anseende i sig. Genom att pröva den vigdas ansvar och trohet värnas dock kyrkans trovärdighet. Läronämnden menar också att nuvarande formuleringar i kyrkoordningen inte är utbytbara på det sätt motionären föreslår.

Mot bakgrund av detta anser utskottet att motionen ska avslås.

Uppsala den 1 oktober 2025

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Daniel Larson, ordförande

Anna Tronêt, sekreterare

Beslutande: Daniel Larson, ordförande, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin, Emma Hedlundh, Niklas Grahm, Mattias Rosenquist, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Britt Björneke, Jonatan Hanson, Bo Herou och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Markus Svensson, Helen Coughlin-Ribb, Johannes Fransson, Johan Lindman, Sten Janson, Stefan Linderås, Benny Ahremark Persson, Stig-Göran Fransson, Jimmy Dahllöf, Ulf Wester, Linda Sjöo och Hans Weichbrodt.

Biskop Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2025:11y

Vigningstjänst och anseende

Läronämndens yttrande över motion 2025:101

Läronämnden vill framhålla att varje biskop, präst och diakon bär ett personligt ansvar att leva och verka i enlighet med de vid vigningen avgivna löften. Domkapitlets prövning sker i förhållande till dessa löften och avser den enskildas förtroendeställning. Denna prövning avser således inte kyrkans anseende i sig. Genom att pröva den vigdas ansvar och trohet värnas dock kyrkans trovärdighet.

Läronämnden menar att nuvarande formuleringar i kyrkoordningen inte är utbytbara på det sätt motionen föreslår.

Uppsala den 28 augusti 2025

På läronämndens vägnar

Martin Modéus, ordförande

Charlotte Folin, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Martin Modéus, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Marika Markovits, biskop Ulrica Fritzson, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann, biskop Teresia Boström, biskop Åsa Nyström, biskop Erik Eckerdal, biskop Andreas Holmberg, Teresa Callewaert, Eva-Lotta Grantén, Håkan Möller, Jesper Svartvik, Mikael Winnige och Johannes Zeiler.

Kyrkomötet
Kyrkorättsnämndens yttrande 2025:31y

Bestämmelser om vigningstjänsten

Kyrkorättsnämndens yttrande över motion 2025:101 Bestämmelser om vigningstjänsten.

I motion 2025:101 föreslås kyrkomötet besluta att ändra bestämmelserna i 30 kap. 5 §, 31 kap. 12 § och 32 kap. 12 § kyrkoordningen om när obehörighetsförklaring får ske avseende en biskop, en präst och en diakon. Förslaget innebär att bestämmelserna ändras på sådant sätt att ordalydelse *det anseende en biskop bör ha, det anseende en präst bör ha* och *det anseende en diakon bör ha*, ändras till *kyrkans anseende*. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2026. Som motivering till de föreslagna ändringarna anges att nu gällande ordalydelser kan uppfattas som att en biskop genom vigningen har ett särskilt anseende som ska försvaras till skillnad från prästen som har sitt särskilda anseende och diakonen som har sitt särskilda anseende medan tillsynens ärende är evangeliet. Vidare anges att den aktuella åtskillnaden i formuleringar också kan uppfattas som en hierarkisk uppdelning av vigningstjänsten.

I yttrandena 2018:2y samt 2021:4y anförde kyrkorättsnämnden att ändringar i kyrkoordningen som inte är rent triviala men rör frågor av principiell betydelse behöver beredas på ett sådant sätt att olika konsekvenser blir väl belysta. Det är inte givet på förhand vad detta ska betyda i fråga om ett visst förslag. Med rent triviala ändringar avses primärt rättelser och liknande som inte innebär någon egentlig saklig förändring. Ändringar av principiell betydelse är regelmässigt föremål för utredning och därtill en sådan bredare granskning som en remissbehandling medför.

Kyrkorättsnämnden konstaterar att det i motion 2025:101 framlagda förslaget inte har varit föremål för utredning och en sådan bredare granskning som en remissbehandling medför. Detta ser kyrkorättsnämnden som en brist. Vidare konstaterar kyrkorättsnämnden att de föreslagna ändringarna kan komma att innebära svårigheter vid tillämpningen.

Uppsala den 29 augusti 2025

På kyrkorättsnämndens vägnar

Roberth Krantz, ordförande

Irja Claesson, sekreterare

Närvarande och beslutande: Roberth Krantz (ordförande), Anna-Lena Järvstrand, Charlotta Lind, Margareta Andersson, Mattias Benke, Margareta Nisser-Larsson, Mats Törnered, Sten Janson och biskop Susanne Rappman.